

Nr 60.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt skötaren K. A. Janssons änka m. fl.; given Stockholms slott den 1 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 7:o och 8:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Lübeck anför:

7:o.

Med skrivelse till medicinalstyrelsen den 4 april 1928 har direktionen för Uppsala hospital och asyl överlämnat en av skötaren vid nämnda hospital Karl Adolf Janssons änka Amalia Kristina Jansson, född Nordström, gjord ansökan om pension.

Angående understöd åt skötaren K. A. Janssons änka.

I sin skrivelse har direktionen, under uttalande av att skötaren Jansson fullgjort sin tjänstgöring vid hospitalet på ett i allo förtjänstfullt sätt, förklarat, att direktionen funne ansökningen behjärtansvärd.

I anledning härav har medicinalstyrelsen med skrivelse den 20 april 1928 till Kungl. Maj:t överlämnat berörda handlingar.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Karl Adolf Jansson, som var född den 7 maj 1860, var anställd vid Uppsala hospital såsom skötare under tiden från och med den 1 november 1887 till och med den 7 maj 1915. Genom styrelsens beslut den 23 september 1915 tillerkändes Jansson efter avsked från tjänsten ett årligt understöd av 785 kronor att från och med den 1 juni 1915 under hans återstående livstid utgå av hospitalets medel. Jansson avled den 29 januari 1928.

Enligt den efter Jansson upprättade bouppteckningen uppgingo tillgångarna i boet till 4,645 kronor 13 öre och skulderna till 1,050 kronor, vadan boet alltså utvisade en behållning av 3,595 kronor 13 öre. Enligt ingivet läkarintyg är änkan Jansson på grund av kronisk sjukdom oförmögen till arbete. Förutom hustrun har Jansson efterlämnat tre söner och en dotter. Alla sönerna äro gifta och befinna sig i tämligen knappa ekonomiska omständigheter. Dottern, som är nervklen och bor tillsammans med modern, har icke någon möjlighet att försörja sig.

Änkan Jansson var från och med den 1 maj 1885 till och med den 28 februari 1890 anställd såsom sköterska vid hospitalet. Under åren 1908—1915 ägnade hon sig på det sätt åt vård av sinnessjuka, att hon och hennes man i sin av hospitalet upplåtna bostadslägenhet hade patienter inackorderade i familjevård.

I sin omförmälda skrivelse har *medicinalstyrelsen* bland annat anfört följande.

Då skötare vid statens anstalter för sinnessjuka först från och med den 1 januari 1919 erhållit rättighet att såsom delägare inträda i civilstatens änke- och pupillkassa men Jansson redan år 1915 avgått från sin befattning, hade han icke ägt möjlighet att genom avgifter till nämnda kassa bereda sin hustru änkepension.

Därest Jansson kvarstått i tjänst efter den 1 januari 1919 och då ingått såsom delägare i kassan, hade änkan vid Janssons frånfälle kunnat påräkna en pension å 360 kronor för år räknat.

Det syntes styrelsen hårt, att nämnda förhållanden, vilka utgjort hinder för Jansson att vinna inträde i kassan, skulle betaga hans efterlevande hustru de förmåner, vartill hon skulle hava varit berättigad, därest maken varit delägare i kassan.

Med hänsyn till att sökanden befunne sig i små omständigheter och vore oförmögen att genom arbete försörja sig, funne styrelsen det behjärtansvärt, att hon erhöle något understöd av statsmedel.

Styrelsen har därför under åberopande jämväl av att sökanden under en tid av omkring fem år varit anställd i statens tjänst hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka ett årligt understöd åt henne av 350 kronor, att utgå från och med den 30 januari 1928.

Till följd av remiss har *statskontoret* avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande.

I likhet med medicinalstyrelsen ansåge statskontoret billighetsskäl tala för att något årligt understöd av statsmedel bereddes änkan Jansson. Därest skötaren Jansson kvarstätt i tjänst efter den 1 januari 1919 och då ingått såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, hade sökanden kunnat påräkna en pension å 360 kronor för år räknat, å vilken pension utgått pensionstillägg ävensom dyrtidstillägg efter oreglerade grunder. Äldre pension å nämnda belopp motsvarades av ny pension å 480 kronor. Med erinran att riksdagen under senare år plägat bevilja pension till belopp av 384 kronor åt änka efter befattningshavare, vilken i statens tjänst innehaft motsvarande anställning som sökandens numera avlidne man, tillstyrkte statskontoret, att åt sökanden utverkades pension å sistnämnda belopp. Pensionen syntes böra utgå från och med ingången av februari 1928.

Med hänsyn till de omständigheter, som framgå av den lämnade redogörelsen i ämnet, synes mig fullgiltig anledning föreligga för vidtagande av åtgärd i syfte att bereda änkan Jansson ett årligt understöd av statsmedel. Beträffande beloppet för detta understöd ansluter jag mig till statskontorets förslag. Då mannen Jansson avlidit den 29 januari 1928, torde understödet i enlighet med vad statskontoret hemställt böra utgå från och med den 1 februari 1928.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Amalia Kristina Jansson, född Nordström, änka efter skötaren vid Uppsala hospital Karl Adolf Jansson, må, räknat från och med den 1 februari 1928, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbara ett årligt understöd av 384 kronor.

8:o.

Med skrivelse till medicinalstyrelsen den 19 juli 1928 har direktionen för Lunds hospital och asyl överlämnat en av svinskötaren vid nämnda hospital Sven Larssons änka Elna Larsson, född Mårtensson, gjord ansökan om pension.

Angående
understöd åt
svinskötaren
S. Larssons
änka.

I sin skrivelse har direktionen anhållit om utverkande av pension för änkan Larsson med 324 kronor årligen att räknat från och med månaden näst efter den, under vilken hennes man avlidit, utgå under hennes återstående livstid, så länge hon förbleve änka.

I anledning härav har medicinalstyrelsen med skrivelse den 11 september 1928 till Kungl. Maj:t överlämnat berörda handlingar.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Sven Larsson, som var född den 27 januari 1852, var anställd vid Lunds hospital och asyl dels såsom post- och stadsbud från och med den 1 september 1882 till och med den 21 februari 1902 och dels såsom svinskötare från och med den 22 februari 1902 till och med den 31 december 1916.

Från och med den 1 januari 1917 intill sin död den 23 maj 1928

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 47 häft. (Nr 59—60.) 232 29 2

åtnjöt Larsson enligt beslut av medicinalstyrelsen ett årligt understöd av 420 kronor. Den efter Larsson upprättade bouppteckningen utvisade en behållning av 936 kronor 13 öre. Förutom hustrun efterlämnade Larsson en son och tre döttrar, alla vuxna.

Den av Larsson innehavda befattningen såsom svinskötare medförde icke rättighet för honom att inträda såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Han har därför icke haft möjlighet att genom erläggande av avgifter till kassan bereda sin efterlevande hustru pension från kassan.

Änkan Larsson har varit anställd vid hospitalet såsom köksbiträde från och med den 1 augusti 1881 till och med den 31 augusti 1883, då hon lämnade befattningen för att ingå äktenskap med Sven Larsson. Efter sagda tid har hon under olika tidsperioder intill utgången av år 1912 mot dagspenning arbetat i hospitalets tvättnrättning och trädgård. Inalles har hon tjänstgjort vid hospitalet 26 år 9 månader.

I sin oförmälda skrivelse har *medicinalstyrelsen* framhållit, att änkor efter lägre befattningshavare vid statens sinnessjukvårdsanstalter i allmänhet pläгат av riksdagen tillerkännas ett understöd av 300 till 350 kronor. Med hänsyn till att sökanden själv under avsevärd tid varit sysselsatt i statens tjänst har emellertid styrelsen ansett skäligt, att understödet till sökanden fastställas till ett något högre belopp. Styrelsen har därför hemställt, att hon måtte från och med den 24 maj 1928 under sin återstående livstid få åtnjuta ett årligt understöd av 420 kronor eller samma belopp, som på sin tid tillerkänts hennes avlidne make.

I infortrat utlåtande av den 8 oktober 1928 har *statskontoret* anfört huvudsakligen följande.

Föreliggande omständigheter och särskilt det förhållandet, att sökanden själv under lång tid arbetat i statens tjänst syntes enligt statskontorets mening böra föranleda till utverkande åt henne av någon pension; och statskontoret hade icke annat att erinra mot vad medicinalstyrelsen i sådant hänseende föreslagit, än att pensionen i detta fall liksom eljest i fråga om änkepensioner syntes böra bestämmas att från och med månaden näst efter mannens död utgå, så länge sökanden förbleve i nuvarande änkestånd.

På grund härav har statskontoret hemställt, att änkan Larsson måtte från och med den 1 juni 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, få åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till årligt belopp av 420 kronor.

Departements-
chefen.

På grund av vad i ärendet anförts vill jag i likhet med de myndigheter, vilka uttalat sig i ämnet, tillstyrka, att änkan Larsson tillerkännes något understöd av statsmedel. Beträffande beloppet av detta understöd ansluter jag mig till medicinalstyrelsens, av statskontoret utan erinran lämnade förslag. Visserligen överstiger det av styrelsen föreslagna understödet det belopp, som i allmänhet plägar tillerkännas änkor efter lägre befattningshavare vid statens sinnessjukvårdsanstalter, men i betraktande av den långa tid, varunder änkan Larsson själv arbetat vid Lunds hospital och asyl, synes mig intet vara att invända häremot. Då mannen Larsson

avlidit i maj 1928, torde understödet i enlighet med vad statskontoret nemställt böra utgå från och med den 1 juni samma år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Elna Larsson, född Mårtensson, änka efter svinskötaren vid Lunds hospital Sven Larsson, må, räknat från och med den 1 juni 1928, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.

Till vad föredragande departementschefen i de under 7:o och 8:o antecknade ärendena hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Swartling
